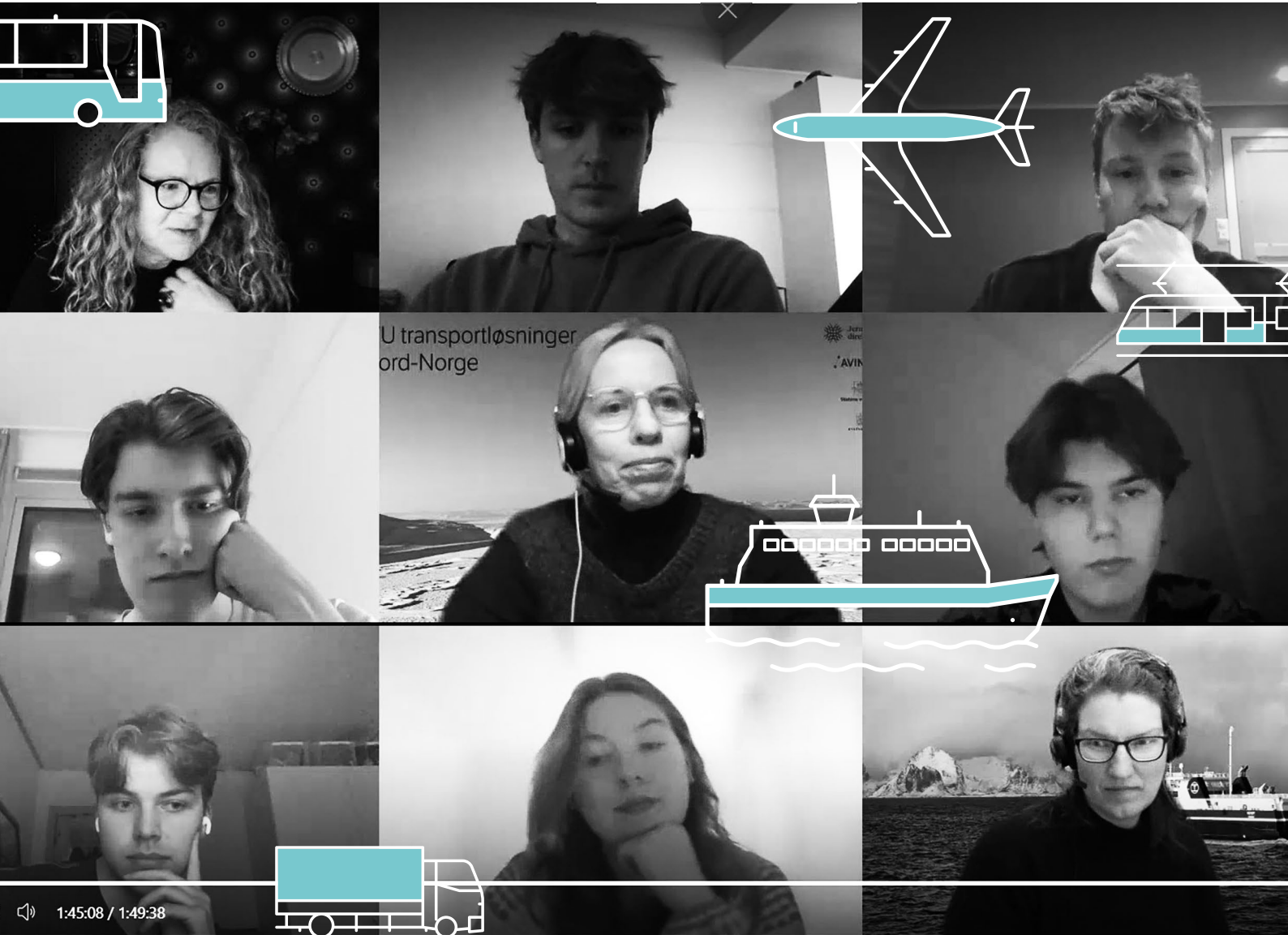

APRIL 2023

KVU for transportløsninger i Nord-Norge

De unge om framtida i nord

Oppsummering fra digitalt verksted

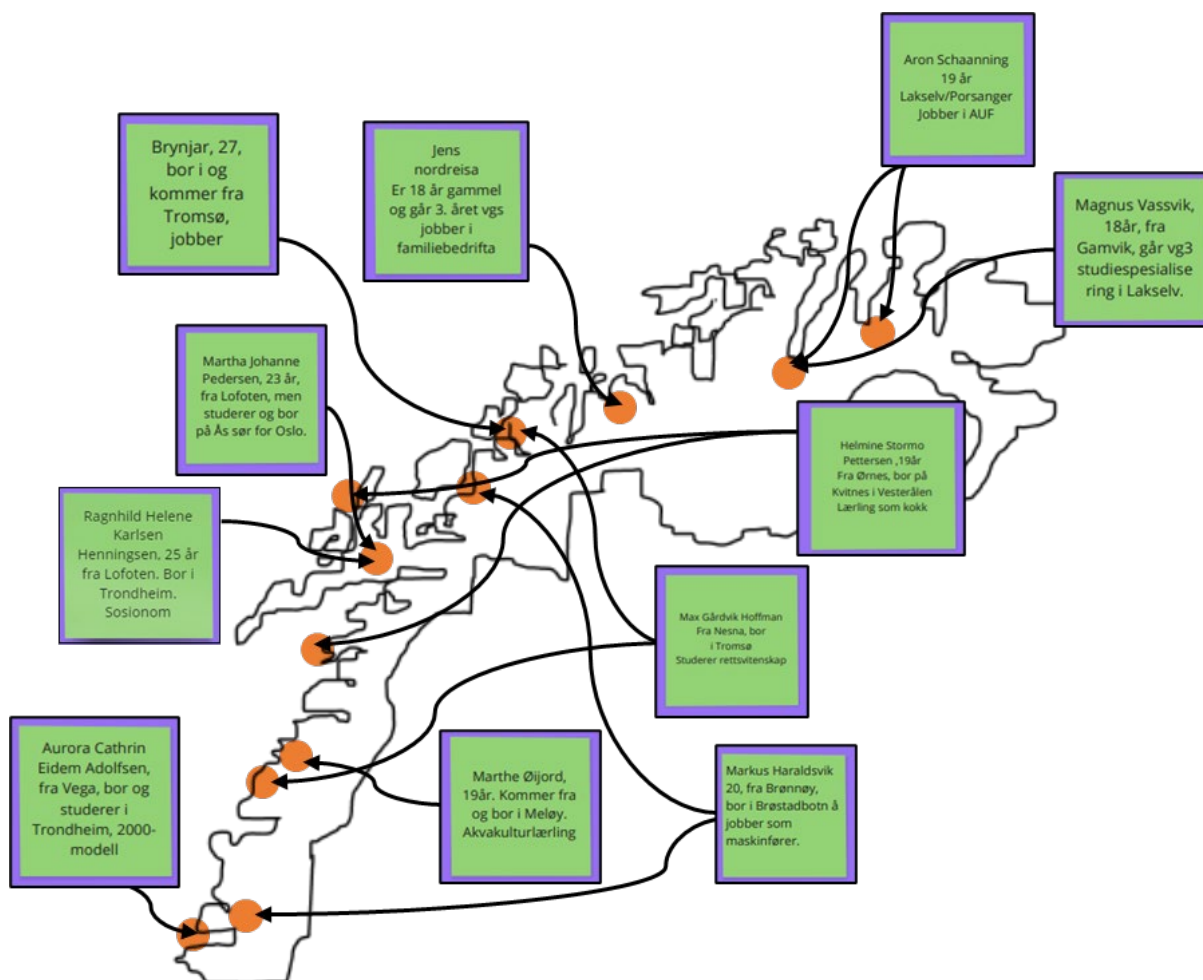

Formålet med møtene

I arbeidet med de to konseptvalgutredningene i nord (KVU transportsystem Nord-Norge og KVU Nord-Norgebanen) har vi hatt en rekke arbeidsverksteder med ulike aktører. Selv med særskilt fokus på å få også yngre deltakere med i disse samlingene, har vi i liten grad hatt deltakere under 25 år.

Prosjektledelsen har derfor fått hjelp fra Cecilie Wickstrøm Johansen (Koordinator for ungdomsmedvirkning i Nordområdene, Regionalt nordområdeforum – Internasjonal avdeling Øst) fra Troms og Finnmark fylkeskommune til å få engasjert unge mennesker i Nord-Norge til å stille til to digitale møter med KVU-prosjektene.

God balanse

De unge som deltok på det digitale verkstedet, kom fra hele landsdelen. Tre av deltakerne studerer eller jobber utenfor Nord-Norge, resten går på skolen, studerer eller jobber i landsdelen. Vi hadde også en god kjønnsbalanse, med deltakere fra 18 til 27 år. Vi gjør oppmerksom på at de som deltok på samlinga representerer et lite utsnitt av unge mennesker. De representerer ikke alle unge i nord!

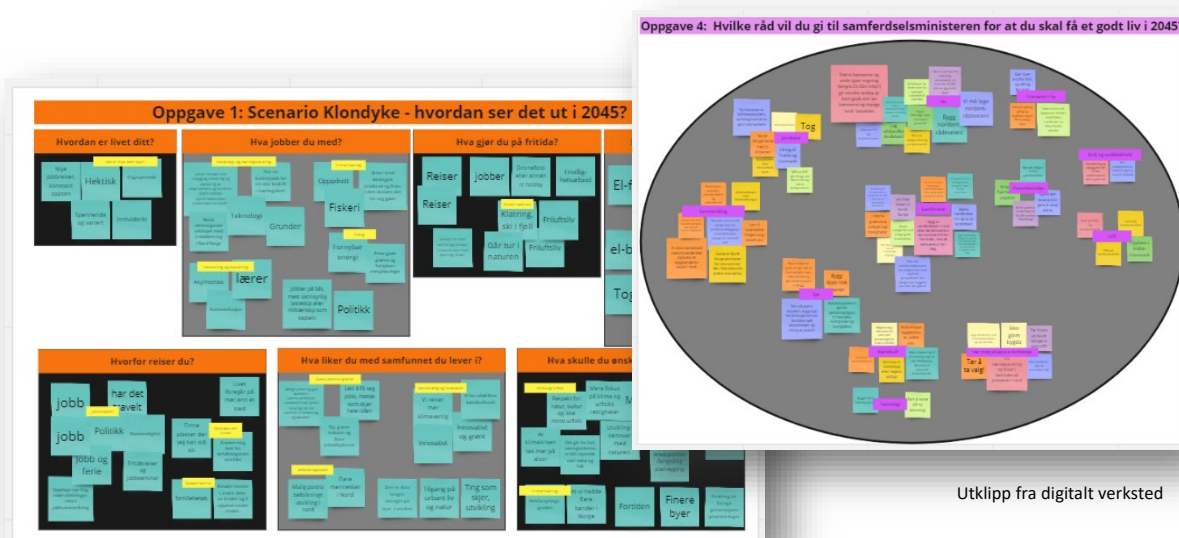
Hvordan vi gjennomførte samlinga

Den 14. mars 2023 hadde vi et innledende møte med orientering om de to KVU-ene og scenarioarbeidet. Første uka etter påske (13. april 2023), på kveldstid, fikk vi gjennomført en totimers økt hvor deltakerne fikk mulighet til å formidle sine tanker og synspunkt. Vi møttes digitalt (på Teams) og brukte samhandlingsverktøyet Miro. Dette verktøyet gjør det mulig å gjennomføre et arbeidsverksted med «gule lapper» og samtaler digitalt. Spørsmålene ble presentert på digitale tavler, hvor hver enkelt skrev sine refleksjoner og tanker på «gule lapper».

For å få fram hva som er viktige aspekter og dimensjoner for framtidens samfunn for de unge, stilte vi spørsmål om de tre scenarioene som KVV-arbeidet har etablert. For hver av de tre scenarioene ble deltakerne bedt om å forestille seg livet der de bor ett eller annet sted i Nord-Norge i 2045. Følgende spørsmål ble stilt til de tre ulike scenarioene:

- Hvordan er livet ditt?
- Hva jobber du med?
- Hva gjør du på fritida?
- Hvordan reiser du?
- Hvorfor reiser du?
- Hva liker du med samfunnet du lever i?
- Hva skulle du ønske var annerledes?

Avslutningsvis stilte vi følgende spørsmål: «Hvilke råd vil du gi til samferdselsministeren for at du skal få et godt liv i 2045?»

Hvilke refleksjoner gjorde ungdommen seg?

Det var stor aktivitet under arbeidsøktene, og vi fikk inn veldig mange svar og refleksjoner. Det ser ut til at ungdommene hadde god forestillingsevne, og hadde lett for å se for seg hvordan livet kan være drøye 20 år fram i tid. Svarene som ble presentert, er preget av de scenarioene som ble gitt. Flere ser for seg at de jobber med forsvaret eller aktiviteter knytta til forsvaret i Scenario Bastion nord enn i de to andre scenarioene. Deltakerne tilpasset også fritidsaktiviteter til de ulike scenarioene. Reisehensikt er relativt likt for alle scenarier; jobbreiser og besøke familie. Friluftsliv og bruk av naturen er viktig på fritida i alle scenarier. De tradisjonelle reiseformene bil, fly og tog er også gjennomgående, men svært få trekker fram reiser sjøveien. Litt flere trekker fram kollektivreiser som aktuell reiseform i Scenario Siste villmark. Og det

er i dette scenarioet vi også har mest sprik i svarene. Det kan se ut som om det var mest framtidsbekymring knytta til Siste villmark.

Under presenterer vi en kort oppsummering fra de ulike scenarioene og spørsmålene.

Scenario 1 Klondyke

Livet er hektisk. Det er stor variasjon i arbeidsoppgavene. Noen jobber med innovasjon, teknologi- og næringsutvikling og grønn energi. Andre jobber med fiskeri, økologisk landbruk, inkludering og opplæring. Fritida omfatter reising og friluftsliv. Samfunnet er preget av befolkningsvekst, gode jobbmuligheter, innovasjon og bærekraft. Samtidig trekker de unge fram utfordringer knytta til klima og urfolk, svak selvforsyningsgrad og svak arealpolitikk.

Scenario 2 Bastion nord

Svarene på spørsmålet om hvordan livet er, er sprikende. Noen mener livet er hektisk, andre at det er rolig. Flere peker på at livet er preget av usikkerhet og turbulens. Flere har karrierer innen forsvaret eller underleverandører til forsvaret, andre ser jobbmuligheter knyttet til energi- og næringsvirksomhet. Friluftsliv, jakt og idrett preger fritida. Det er overvekt av de som peker på bil som transportmiddel, noen få trekker fram at transportmidlene er elektriske. Det er også en overvekt som har jobbreiser som reiseformål. Oppsiden med samfunnet i Bastion nord er Nord-Norge er prioritert, viktig og trygt, med godt utbygd infrastruktur. Flere aspekter av det som trekkes fram som positivt, pekes også på som mangler: Det er ønskelig med et samfunn mindre preget av forsvaret, mer fokus på trygghet og stabilitet og grønn infrastruktur. Det er også ønskelig at kultur og urfolks rettigheter får større plass.

Scenario 3 Siste villmark

I dette scenariet er svarene mer sprikende. Det kan være at Siste villmark er litt mer krevende å forstå som samfunn. Her peker flere på at de har flytta fra landsdelen. Yrkene varierer fra turisme, reindrift og skredsikring til jobb i offentlig forvaltning. Også i dette scenariet nytes naturen på fritiden. Mer av transportformene er elektrifiserte, og kollektiv (inkludert tog), gåing og sykling får større betydning. I dette samfunnet er det mulig å leve et rolig liv med respekt for kultur og natur. På den andre siden peker de unge på at samfunnet trenger mer aktivitet for å sikre vekst i befolkningen og antall arbeidsplasser.

The screenshot shows a Miro online whiteboard session titled "Møte med de unge mars 2023". The main question on the board is "Hvilke råd vil du gi til samferdselsministeren for at du skal få et godt liv i 2045?". The board is filled with numerous colorful sticky notes containing various suggestions and ideas. A vertical list of participants is visible on the right side of the screen.

De unge rådgiverne tilfører viktige perspektiver i KVVU-arbeidet.

Råd til samferdselsministeren

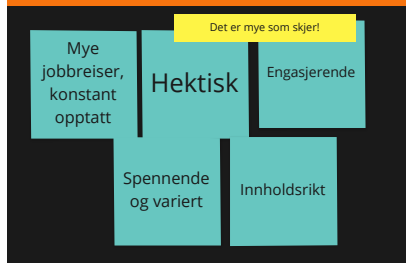
For at Nord-Norge skal være et godt sted å leve også i framtiden, har de unge kommet med veldig mange gode råd til samferdselsministeren. Mesteparten av rådene handler om samferdsel, men også andre aspekt som er sentral for å sikre det gode liv i nord:

- Samferdsel i landsdelen må være tilpasset framtidens behov
- Veinettet må oppgraderes og flaskehals fjernes, både på riks- og fylkesvei.
- Jernbanen må gå helt til Kirkenes
- Sats på el-fly og kortbanenettet
- Skipsfarten må bli grønn og få bedre infrastruktur
- Samferdselen og samfunnet må utvikles i en samhandling med de som bor i nord
- Gjør byene bra for folk og sats på gåing, sykling og kollektiv
- Bruk pris som virkemiddel for å gjøre det enklere å reise grønt, spesielt for de unge
- Infrastrukturen må driftes og vedlikeholdes i trå med klimaforholdene
- Det må satses på ny teknologi og nullutslippsløsninger
- Vær modig på vegne av Nord-Norge!

Oppgave 1: Scenario Klondyke - hvordan ser det ut i 2045?

7

Hvordan er livet ditt?

Hva jobber du med?

Hva gjør du på fritida?

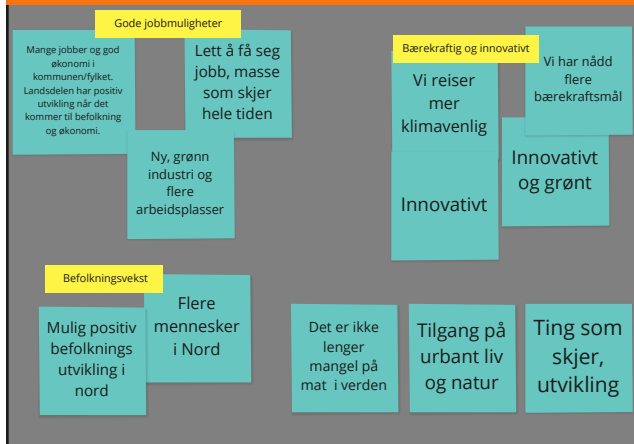
Hvordan reiser du?

Hvorfor reiser du?

Hva liker du med samfunnet du lever i?

Hva skulle du ønske var annerledes?

Oppgave 2: Scenario Bastion nord - hvordan ser det ut i 2045?₈

Hvordan er livet ditt?

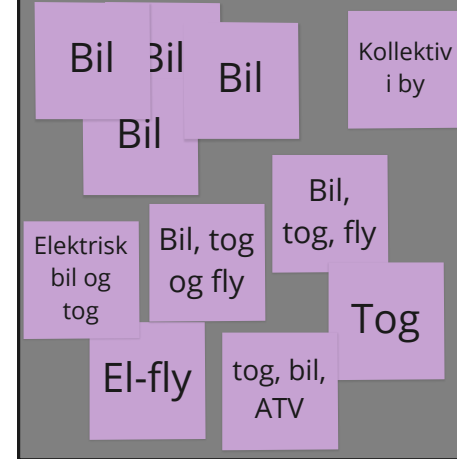
Hva jobber du med?

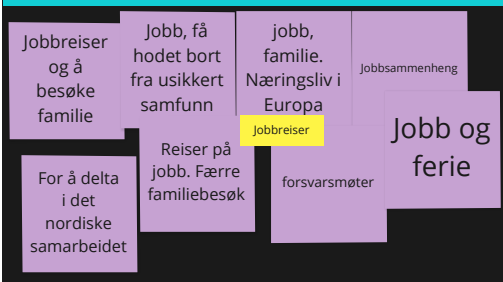
Hva gjør du på fritida?

Hvordan reiser du?

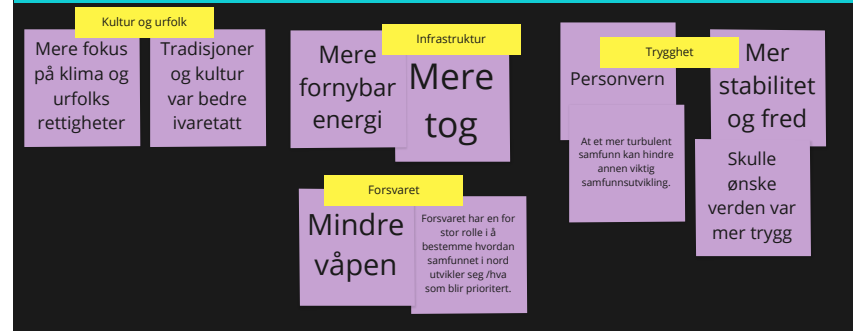
Hvorfor reiser du?

Hva liker du med samfunnet du lever i?

Hva skulle du ønske var annerledes?

Oppgave 3: Scenarior Siste villmark - hvordan ser det ut i 2045?

Hvordan er livet ditt?

Jobber sør, med hytte i Nord-Norge som jeg besøker om sommeren

Kanskje fraflyttet, eller jobber en del digitalt

Bra, men litt kjedelig. Bor i halvstor bygd med familie. Skjer ikke så mye rundt meg.

Gode jobbmuligheter

hektisk

Sikkert blitt same

Hva jobber du med?

Mest mulig sporløst gravarbeid, kanskje med nye redskaper for bevaring av torv/ toppdekket? Mye mindre nett i stopler (andre metoder for gatebelysning?)

Reindrift

jobber med økologisk landbruk og reiseliv

Turisme

Guiding, reiselivsselskap

Skredsikring?

Fremmer Norges reiselivsmuligheter for internasjonale aktører

Språk, kommunikasjon, formidling

Jobber i administrasjonen til kommunen/ fylkeskommunen

Bærekrafts ansvarlig i kommune eller bedrift

Hva gjør du på fritida?

Nyter naturen

Dronefoto og friluftsliv

Friluftsliv

Går tur

Koser meg på hytta

Reiser ut i verden på ferie

Lærer mer om landsdelen

Hvordan reiser du?

Fly

Elfly og tog

Bil og fly

El-fly og el-bil

Benytter sjøveien mer

elsykkel

Med føttern, til soffan (digital jobb)

passasjertog, eller rutebuss

Mer kollektiv transport

Et transportmiddel som ikke er funnet opp enda

Hvorfor reiser du?

For å oppleve/familie

Besøke familie

oppleve noe annet enn Norge

guide

Jobb

inspirasjon

Hva liker du med samfunnet du lever i?

Rolig og avslappende liv.

tid til å utforske

Et fokus på å nyte det fine vi har

Fokuset på å ta vare på natur og miljø

At man møter mange forskjellige mennesker fra forskjellige bakgrunner

Rolig liv med respekt for kultur og natur

at kulturene våre blir satt pris på

Fokus på bærekraftig naturforvaltning

Hva skulle du ønske var annerledes?

Ønsker mer aktivitet for å sikre vekst i befolkning og arbeidsplasser

Mere næringsutvikling

Mer næringsutvikling

Mere grønn energi

Mere tog

Turismen.

Mere forsvar

At landsdelens verdi ikke blir redusert til å bare bli andres turistparadis

Levende distrikt

Mer utvikling i nærsamfunnet. Brukes for lite penger på infrastruktur/utvikling.

Negativ befolkningsvekst

Å se befolkningen øke i nord-norge, ikke turistene

Få/smale jobbmuligheter

at lokalsamfunnet jeg vokste opp i ikke ble borte

Oppgave 4: Hvilke råd vil du gi til samferdselsministeren for at du skal få et godt liv i 2045?

